

PEDAGOGISIA NÄKÖKULMIA SÄVELTÄJIEN TUEKSI

Lasten ja nuorten lied on lasten esitettäväksi tarkoitettua taidetta. Toivomme, että kilpailumme inspiroi säveltäjiä toteuttamaan taiteellisia visioitaan mahdollisimman vapaasti.

Koska lapset ja nuoret vasta harjoittelevat soitto- ja laulutaitojen perusteita, olemme listanneet joitain pedagogisia huomioita helpottamaan säveltäjien työskentelyä. Huomiot pohjaavat vuosien kokemukseen lasten ja nuorten opettamisesta. Huomioita ei tarvitse ottaa liian kirjaimellisina ohjeina, vaan niistä voi halutessaan poiketa.

Yleistä ja yhteismusiikillista huomioitavaa:

- Kappale on esittäjän oletetun taitotason huomioiva. Haasteita on hyvä olla, mutta liian monen haastavan asian laittaminen samaan kappaleeseen voi tehdä kotiharjoittelusta epämotivoivaa.
- Kappaleen lähtökohtana ja keskiössä on teksti
- Teksti kuvaa maailmaa lapsen/nuoren ikätasolle sopivalla tavalla
- Pianon ja laulun välinen balanssi on tärkeä huomioida: mitä nuorempi laulaja, sen pienempi lauluinstrumentti. Rungas pianostemma samassa rekisterissä lapsilaulajan kanssa voi peittää lauluäänän helposti.
- Laulustemma ja pianostemma ovat keskenään tasavertaisia. Kyse ei ole ”yksinlaulusta pianon säestyksellä”.
- Liedin lähtökohta on se, että sekä piano että laulu kuvailevat tekstin tunnelmia
- Mikäli teoksessa on uudenlaiset notaatiotapoja, ne on hyvä selittää lapselle ymmärrettävällä kielellä. Huomionarvoista, että iästä riippuen lapset eivät välttämättä jaksakaan keskittyä pitkien ohjeiden lukemiseen.

Huomioita pianostemmasta:

- pianostemma soveltuu kappaleen oletetun esittäjän ikäiselle kädelle. Teini-ikässä käsi ylittää useimmiten jo oktaaviin tai sen yli.
- Nuottikuvan olisi hyvä olla hahmotettavissa tavalliselle musiikkia opiskelevalla lapselle/nuorelle. Nuottien lukeminen voi olla nuorilla pianisteilla hyvin hidasta ja musiikillisesti helpoilta kuulostavat asiat saattavat tuntua soittajan näkökulmasta kuulokuvaa vaikeammilta. Haasteita ei pidä vältellä, mutta useiden keskenään erilaisten teknisten tai kognitiivisten haasteiden laittaminen samaan kappaleeseen ei ole suositeltavaa. Pianostemman vaikeustasoa nostavia asioita ovat mm.:
 - Polyfonia
 - Nopeasti vaihtuvat soinnut
 - Hyyt
 - Runsaat tai usein vaihtuvat etumerkinnot
 - Apuviivat, mikäli enemmän kuin yksi tai kaksi
 - Vaihtelevat nuottiavaimet
 - Nopeat yli viiden sormen alueella liikkuvat kuviot
- Flyygelille voi säveltää, mutta on hyvä huomioida, että suurimmalla osalla on kotiharjoittelussaan käytössä akustinen pystypiano.

- Pianostemma voi tarvittaessa toistaa laulustemman ääniä tukeakseen laulajaa pysymään äänessään. Huomaa kuitenkin, että laulustemman toistaminen voi rajoittaa pianon itsenäisiä ilmaisumahdollisuuksia. Laulustemman kokoaikainen toistaminen pianolla on harvoin tarpeellista.

Huomioita laulustemmasta:

- Lasten äänialat ovat hyvin moninaisia. Laulumelodian ambitus kunnioittaa lasten äänialaa, joka on usein oktaavin. Tavallisimmin ääniala on suunnilleen välillä c1-c2, mutta myös kvintin ääniala on lapsilla tavallinen.
- Hypytt ja äänialan ääripäät ovat laulussa haaste.
- Laulajan on hyvä saada hengitys- ja lepotaukoja.
- Huomioi sanojen painot.
- Transponoitavuus on hyvä asia. Huomioi samalla millä tavoin transponointi vaikuttaa pianostemmaan.
- Huomioi laulettavat vokaalit ääriäänillä, esim. takaisemmat vokaalit ovat yleensä helpompia laulaa korkealla.